

Til Stortingets utdannings- og forskningskomité
Att:

Vår ref.:
BJ

Deres ref.:

Dato:
17. april 2024

Innspill til Stortingets arbeid med Meld. St. 19 (2023-2024) Profesjonsnære utdanningar over heile landet

Tekna takker for muligheten til å gi skriftlig innspill til komiteens behandling av meldingen.

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 107 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder, herunder medlemmer med lektorutdanning i realfag og medlemmer som jobber som vitenskapelig ansatte i universitets- og høyskolesektoren.

Desentralisert og fleksibel utdanning

Det er viktig at utdanningene våre er tilgjengelig for alle. Men Tekna savner et faglig grunnlag for å hevde at vi vil få et høyere utdanningsnivå eller flere søkere om man sprer utdanningen enda mer geografisk enn det vi har i dag. Nettopp fordi vi har mangel på folk, også i UH-sektoren, må vi ha en gjennomtenkt ressursbruk sett opp mot utbytte.

Tekna viser til at det er gitt tydelige signaler om at det ikke skal skje vekst i UH-sektoren, og vi mener institusjonene må ha frihet til å utvikle tilbud kun hvis det er faglig og ressursmessig forsvarlig og uten politisk press.

Det er en rekke studier som krever god tilgang på spesialrom, laboratorier og annen infrastruktur. Det er et stort etterslep på investering av slike fasiliteter ved flere av våre utdanningsinstitusjoner, og Tekna vil derfor advare mot å bruke midler på nye desentrale stedbundne tilbud før man har gode tilbud på etablerte utdanningssteder og har fått ekstra ressurser.

Tekna mener det må gjøres en reell vurdering av ressursbruk og kvalitet på tilbudet før man utvikler nye desentraliserte tilbud innen lærer- og ingeniøruddanningene.

Tekna mener det er viktig for å utvikle kvalitet i utdanningstilbudene at man får jobbe i et faglig sterkt kollegialt fellesskap. Å rekruttere vitenskapelig ansatte til å jobbe lokalt uten disse fellesskap og kanskje også måtte påregne betydelig mer reisevei og overtid, kan svekke rekrutteringen.

Tekna mener det er viktig for å utvikle kvalitet i utdanningstilbudene, at man får jobbe i et faglig sterkt kollegialt fellesskap og at det fremover fokuseres på kvalitet og videreutvikling av de allerede etablerte utdanningstilbudene ved større campuser fremfor utvikling av desentrale tilbud.

Ingeniørutdanningene

Tekna mener utfordringene som er trukket frem i meldingen er sentrale. Tekna vil understreke at rolleavklaringen mellom UH-sektoren og tekniske fagskoler som helt sentral. Fagskolenes bruk av betegnelsen «fagskoleingeniør» gjør det allerede vanskeligere for studiesøkere å orientere seg. Dersom fagskolene får anledning til å tilby bachelorgrader, vil dette bildet kompliseres ytterligere både for studiesøker og arbeidsgiver. Det kan fort bli to søyler teknologisk utdanning som begge er på bachelornivå – men som likevel har ulikt nivå og krav til forskningsbasering.

Tekna mener man bør forbeholde profesjonstittelen «ingeniør» for utdanninger som følger rammeplan for å skille mellom de to.

Tekna mener at profesjonsutdanningene skal være forskningsbasert og at ingeniørtittelen forbeholdes de som tar høyere utdanning ved høyskole eller universitet.

Lærerutdanningene

Tekna mener det er alvorlig at man ikke klarer å snu trenden med rekruttering til læreryrket. Det er fremdeles en stor utfordring at man ikke har tilstrekkelig antall lærere med faglig tyngde og lærerkompetanse til å følge de lovpålagte kravene i skolen.

Tekna er derfor positive til at man gjør justeringer for å øke rekrutteringen.

Innen realfagene er det en uttalt utfordring både å rekruttere og beholde gode lærere. Tekna mener at faglig sterke lærere er avgjørende for elevenes læringsutbytte og høy kvalitet i skolen.

Tekna mener det derfor er svært viktig at krav om lærerutdanning ikke blir et unødvendig hinder for at flere realister med høy faglig utdanning fra før, velger en karriere i skolen.

Vi er positive til regjeringens forslag om å endre forskriften om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning, slik at det blir mulig å tilby en komprimert og integrert PPU-master og at det kan gjøres et midlertidig unntak fra masterkravet

for opptak til PPU frem til 2030 for personer med relevant arbeidserfaring fra skolen. Vi vil understreke at dette bør være et midlertidig unntak.

Tekna mener man ikke skal fire på kravene til fordypning i fagene man underviser i. Det bør kreves fordypning som tilsvarer 90 studiepoeng i faget for å undervise i programfag i Vg2 og Vg3, og 60 studiepoeng i andre fag.

De rammeplanstyrte lektorutdanningene innen realfag har hatt en sviktende rekruttering og en svakere gjennomføringsgrad de senere årene. Regjeringen varsler at den skal fortsette arbeidet med å redusere rammeplanstyringen av lærerutdanningene.

Tekna mener det ligger et stort uførløst potensiale for å bedre lektorutdanningene gjennom mindre rigide rammeplaner. Vi ber Stortinget om å be regjeringen intensivere sitt arbeid med å redusere rammeplanstyringen.

Etter- og videreutdanning for lærere

Regjeringen foreslår å videreutvikle ordningene for etter- og videreutdanning for lærere i et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling. Tekna er positiv til at flere ansatte i skoler og barnehage får mulighet for etter- og videreutdanning, men er kritisk til at alle skal hente midler fra den samme potten i et helhetlig system.

For å kunne bevare de faglig dyktige lærerne, må disse bli tilgodesett og definert som aktuelle til å få kompetansepåfyll. Realfagslærere har ikke blitt tilgodesett med midler, og det er kun de lærere som ikke oppfyller kompetansekravet om studiepoeng i matematikk som har fått mulighet til å delta i ordningen. Det er derfor ingen reell mulighet for å bli en del av ordningen for dem som tilfredsstillende de formelle kvalifikasjonene for lektorer i realfagene.

Med den rivende utviklingen vi ser i skolen, både når det gjelder digitalisering, bruk av og undervisning i teknologi, tverrfaglig arbeid med mer, er det helt klart et stort behov for faglig påfyll for å kunne gi god undervisning. Vi mener midlene til etter- og videreutdanning må knyttes til skolens kjerneoppgaver, som er å gi elevene en faglig god undervisning.

Tekna ber Stortinget be regjeringen om at ordningen for etter- og videreutdanning for lærere knyttes til skolens kjerneoppgaver.

Tekna ber subsidiært om at det helhetlige systemet sikrer at høyt utdannede lærere og lektorer også får en andel av midlene og tilbudene.

Tillitsreformen

Regjeringen varsler at den vil følge opp tillitsreformen med mål om avbyråkratisering og mer tillit til institusjoner og fagfolk i kvalitetsarbeidet.

Våre medlemmer kjenner seg godt igjen i den beskrivelsen i rapporten «Medaljen har også en bakside. Høyere utdanning sett innenfra – vitenskapelig ansattes erfaringer og refleksjoner (HU-Viten)»

fra Universitetet i Sørøst-Norge.¹

Mer byråkratisering, økt produksjonskrav, mindre akademisk frihet, press, stress og en opplevelse av å være på «taperlaget» er blant ingrediensene. Dette er en situasjon som må tas på alvor, langt utover regjeringens forventning om at universiteter og høyskoler vurderer egne kvalitetssystemer i tråd med tillitsreformen.

Tekna ber om at Stortinget ber regjeringen å igangsette mer offensive tiltak for å sikre at tillitsreformen fylles med innhold og tiltak som får reell betydning for vitenskapelig ansattes arbeidshverdag.

Vi ønsker komiteen lykke til med den videre behandlingen.

¹ <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/3124358>